

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmišljamo; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnina z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plašati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6v.

Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Puči, gledališko posojenje štev. 3.

Slavaj Tebi, ki si nas kmete ljubili!

Kmečki stan, srečen stan!

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torker zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Stev. 1.

V Ptuj v nedeljo dne 2. januarja 1910.

XI. letnik.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Današnja številka obsega 4 strani priloge, skupaj torej 12 strani.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Zdravo nam, novo leto!

V polni moči sveže mladosti liki krepkemu mladeniču nastopa novo leto in nam kliče: Pozabite, pozabite vse zlo, vso bedo in vso žalost preteklega časa, — vse mine, vse se giblje, vse hrepi naprej, naprej, vedno naprej za novimi, tajnikrasnimi cilji, za svetlimi vzori... Nekaj krasnega je ta večni napredek! Žalost potere naše srce in že mislimo, da je mrtvo, da nima življenja nobene vsebine in nobene vrednosti več za nas. Ali čas prihaja, čas zaceli vse rane, iz razvalin obupanja vsklijeje rožice novih nad, nove ljubezni, nove sreče... in ravno ob začetku novega leta, katero nam prinese bogve kakšna razočaranja, bogve koliko sreče in koliko grenkih solz, — ravno v začetku novega leta vrzemo vse preteklo zlo v morje pozabljenja. Iz novega bode delo pričeto, z novimi močmi in novim navdušenjem stopimo v boj, novo upanje nas okrepčaja... Kar je bilo, je preteklo! Bledi sanjariji in histerični bolniki naj jokajo za preteklimi dnevi; oni naj iščejo lepoto v teh „tempi passati“, — mi krepki, žilavi, zdravi možje pa odprimo oko v bodočnost in novo leto nam naj bode le mejni kamen, le odločilna točka za nove, še krepkejšje, še zmagovitejše boje!

Mislamo, da je to prava beseda, — za posameznika kakor za vso ljudstvo. Obupati ne smemo in kdor stopi na delo z mislijo, da tega dela ne bode mogel nikdar izvršiti, ta je že naprej izgubljen... Kam bi prišel kmet, ko bi bil črnogledec, ko bi vedno le na izgubo mislil, ko bi obupal?! Kmet ne sme imeti pogled nazaj obrnjen, temveč le naprej. On ne sme žalovati čez izgube preteklega leta, temveč

se mora le pripravljati za novo delo. Dobro ve kmet, da mu je zemljica dostikrat nevaležna, — a zato jo vendar ljubi in zato vendar ne obupa. Res, časi so taki, da je v bogemu kmetu dostikrat za obupati, — ali glavo po konci! Izgubljena posestva je pogumno delo zopet rešilo in le tisti, ki pustijo glavo viseti, ki se iz obupanja ndajo lenobi in pijači, le tisti propadajo... Zato še enkrat: Ne obupajmo! Ničesar se nam ne more zgoditi, dokler imamo zdravo pest in zdravo srce! Ničesar se nam ne more zgoditi, dokler odpremo v ranem jutru oči z veseljem, da pridemo zopet k delu, da imamo skrbi, da so izpolnjuje nad nami beseda sv. pisma: V potu svojega obraza si bodeš krun služil.

Malokateri posameznik se ozre s popolno zadovoljnostjo na preteklo leto. In tudi ljudstvo v splošnem nima nobenega vzroka, veseliti se preteklih dnij. Kakor krvava zarja zasvetela se je 1. 1909 nevarnost vojake in le v zadnjem trenutku je to morjenje preprečilo zvesto prijateljstvo sosedne Nemčije. Ali v kljub vladajočemu miru se ni ničesar za ljudstvo storilo. Zamanj so čakali delavni sloji na socialna zavarovanja, — zamanj so pričakovali po grozovitih umjih prizadeti kmetje na državno pomoč, — in kakor da bi se od slovenskih poslancev razdobljeni državni zbor iz kmetov norčeval, sklenil je v zadnjem trenutku kakor „božično darilo“ kmetom našo domačo živinorejo uničujoče pogodbe z Balkanom. Videli smo v preteklem letu, da niti eden slovenskih poslancev v gospodarskem oziru ni za ljudstvo delal. Videli smo, da so ti fini gospodje, izvoljeni od slovenskih kmetov in plačani na dan z 20. kronami iz krvavega davka, da so ti gospodje zasledovali svoje državi in ljudstvu škodljive cilje, na ljudstvo pozabili, to vzbogo ljudstvo politično izdali in prodali... In tako res ni čuda, da bi se človeka tudi v tem oziru priprielo obupanje in da bi vrgel vse proč s prepričanjem, da je vsako delo brezuspešno...

Ali ne! Tudi v politiki velja beseda: Ne obupati in glavo po konci!

Mi naprednjaki smo skozi celo leto tiho in mirno delali. Za svoje uspehe nismo zahtevali židovske reklame in mirno smo jih zabeležili. In šli smo, šli in računali. Čeprav ni ta obračun bogve kako bogat, eno pa lahko rečemo: napredovali smo in napredujemo še z vsakim dnevom! Nobena sila, nobena iaž, nobeno prilizovanje in proklinjanje nas ni zaunglo premagati. Kakor valovi ob petini so se razbili nasprotniški napadi ob napredni naši stranki...

In zato nosimo glavo po konci! Kje je tista moč, ki bi nas premagala? Resnica in pravičnost sta nepremagljivi! Ko so velikega učenjaka Galileo Galileja španski inkvizitorji mčili, da bi preklical svoj znanstveni nauk o gibanju zemlje, je to telesno izmučen tudi proti svojemu prepričanju storil. Ali na smrtni svoji postelji je v svetem svojem ponosu zaklical veselo besedo: E pour si muove — in zemlja se vendar giblje... Res je, res, in vse obrekovanje, vse nasilstvo, vse veleizdajniško hujskanje, vsa zloraba svete vere ne pomaga čez to dejstvo: svet gre naprej — ljudstvo postaja z vsakim dnevom bolj izobraženo, bolj izučeno, bolj prosto v mišljenju in v svojem nastopanju... Časi so minili, ko se je prosto misleče ljudi na grmadah žive sežigalo, — časi so pretekli, ko je bil kmet le suženj samostanov in plemenitazov, — časi so minili... In minili bodo tudi časi, ko vodijo naše ljudstvo brezmejne hujskači in oderuhi, pretekli bodo časi duševnega suženstva, v katerih se žalibog danes še tako mnogokrat nahajamo.

Tako te pozdravljamo, ti novo leto! Pogumni junaki, bojevniki svete vojske za ljudsko pravo stopamo na plan. Leto za letom mine, ali prišlo bode novo leto, ki prinese tudi naprednemu ljudstvu zaželjeno zmago!

Zdravo nam, ti krasno novo leto!

Polhovke — živio!

Ljubi „Stajerc“!

Nikar ne zameri, da se v začetku mojega pisma malo pridušam! Pa je že tako, — feji, čik! — in veš kaj, ti sakraboški „Stajerc“? Vsa tvoja politika je eno figo vredna! Povej kar hočeš, res je pa le: vsa tvoja politika je figo vredna! Ti „Stajerc“ se poteguješ zato, da bi bile glave jasne, da bi ljudje mislili pričeli, da bi se izobraževali, da bi bili odprte glave, sploh z eno besedo: da bi imeli kaj notri v svojih buticah! Vidiš, in zato je vsa tvoja politika figo vredna. Kajti to mi moraš priznati, da se prav nič ne vidi, kaj ima kdo v glavi. Eden ima slamo, drug rezanico, tretji močgane, četrti vodo, peti pamet, deseti kurja dr... holt, to pa ne smem izgovoriti, če ne bo ljubljanska „Sloga“ takoj zopet psala, da smo grozno surovi in neotesani. Torej resnica je, da sosed nič ne ve, kaj ima ta ali oni v svoji laterni! Ali učaj veš, zakaj je tvoja politika figo vredna? Ti delaš, ljubi „Stajerc“, za pamet v glavi, ki jo živ krist ne vidi. Takšno delo je po mojem mnenju nepotrebno. Kajti vsajboje se tisti goji, ki imajo slamo v buti, le povprašaj v laozobih.

Veš, dragi moj „Stajerc“, pravilo v Puči — pardon, v nekem gospodje šindarji in dohtarji in mežnarji v Ptuj! — so pa veliko bolj pametni. Tem gospodom je predrugo vse eno, kaj ima kdo v svoj „laosajski“ Pravojo, da so v neki prevajali glavo čisto laozarske letitje in Spu-

dlerjeve pesni najdi in dotičnik je bil celo hofrat; pri drugemu pravku je prihajala pamet skozi nos; kadar se je vseknil, imel je že debeli kupček pameti v „šajnotihelnu“. Zatorej, pravijo pravki, je čisto vse eno, kaj ima kdo v glavi; važno, res važno je le to, kaj ima kdo na glavi!

Vidiš, „Stajerc“, ti, ki se vedno tako prebrisanega delaš, na to pa nisi mislil. Jaz pa sem sedel zadnjič v prajskem „narodnem domu“, ko so ravno preredevali vprašanje, kaj naj človek, ki je Slovenec, ki tudi ve, da je Slovenec, ki pije in je in čuti kot Slovenec, na zgoranjem delu svojega telesa, ki mu pravimo glavo, nosi.

Bil je velik dirindaj v „narodnem domu“. Vse je mrgolelo kakor črvi v starem kvargelju, vsi so hoteli govoriti in predlagati, kakor na čeljskem sejumu, da me je skoraj strah postalo. Ali vedel sem, da bodejo le kaj pazetnega izstrelili, zanesel sem se nanje, na te modrijane, ki me še nikdar razočarali niso... In res, eden je rekel: Ne vpijte tako, da vas „Stajerc“ ne sliši! In šel je bilo vse tiho... Potem so pričeli razmotrivati semtertja, kaj naj ptujski Slovenci na glavo dajo... Prvi je vstal dr. Jurčič in je rekel: „Jaz sem za cilindar in sicer iz sledečih tehniških vzrokov: prvič je cilindar znamenje kulture in če svojo kulturo že drugače ne moremo izkazati, jo bomo na ta način; drugič nosijo delikati ljudje splošno cilindar in jaz kot namestnik občinske „glavarja“ — „holt“, je zavpil nekdo, „aj niste več namestnik glavarja“ — — „Pa res, pa res“, je Jurčič se je prijel za čelo — „vzajemno torej svoj predlog

nazaj. Vrag po cilindrih“... Medtem pa je prišel negotovega koraka dr. Brumen in je prosil za besedo: „Veste kaj, fantje, jaz bom predlagal“ — (v ozadju se sliši: Kaj boš ti predlagal?) — „Kaj? Jaz sem liberalac in moj najboljši klient je minorit Vavpotič! Jaz predlagam, da sploh nič na glavi ne nosimo; to bode demonstracija!“ (Zopet zavpije nekdo v ozadju: Kaj pa ta plešati?) „Ta plešati pa naj si pokrijejo glavo z mojimi akti“ — Veliki šunder. Nekdo zavpije: „Brumen, tudi ta predlog zgubiš!“ Jezno pogleda dohtar okoli; ali ker je kratkoviden, ne opazi, da je lastni njegov štrbar to zaklical. Prišli so še razni drugi gospodje s svojimi predlogi. Eden je predlagal turban. Ali neka navzoča prvakinja je zaklicala: „Ne, to pa že ne, potem bi se možki še pri ženskah turških šeg navadili; za Vavpotiča bi bilo to prav nevarno“... Končno stopi naš vedno trezni abstinent Zelenik na govorniški oder, se popraska po svoji pleši in pravi: „Gospoda! Gospoda moja! Jaz sem proti Brumenovemu predlogu, ker sem plešast. V sv. Urbanu ne poznamo cilindrov, zato sem tudi proti temu predlogu. Turban bi mi na vsak način dobral pasal. Tak bi bil, kakor Turk pri „tobak-trafiki“. Ali tudi s tem ni nič. Zato pa mi je prišla pri zadnjem firkelcu vinčka dobra misel. Gospoda moja! Dobra, zelo dobra misel mi je prišla! Veste, kaj bomo nosili na glavi v znamenje našega slovenstva? Vinski trohtar! Ja, ja, vinski trhtar ali trohtar“ — — Ropot in višje, nekdo je vprašal, če sme z možnarji streljati, Zelenika so na ramena vzdignili,